

Támogatások értékelése a Derecske-Létavértesi Kistérség Többcélú Kistérségi Társulásának területén

Suta Éva

Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma,
Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar,
Vidékfejlesztési és Funkcionális Gazdálkodási Intézet, Debrecen
sutaeva@gmail.com

ÖSSZEFOGLALÁS

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk alkalmával számos új lehetőség nyílt meg hazánk előtt, melyek a változást, fejlődést kívánták elősegíteni, az elmaradásokat, hátrányokat csökkenteni. Ezekkel a lehetőségekkel kisebb-nagyobb mértékben próbáltunk élni nemzetközi, hazai szinten egyaránt. A fent említett lehetőségek természetesen lehetnek pályázatok, projektek, melyek eredményes, hosszú távú hatásait mérni igen nehéz, bonyolult feladat. Azonban úgy érzem, kistérségi szinten is alapvetően meghatározó jelentősége van a pályázati aktivitásnak a jövőkép kialakításában, a fejlődés útjának meghatározásában.

Tanulmányomban a Derecske-Létavértesi Kistérség Többcélú Kistérségi Társulással (továbbiakban Derecske-Létavértesi Kistérség) foglalkozom. Célkitűzésem a kistérség gazdasági helyzetéről tájékozódni, s összefüggéseket keresni a gazdasági helyzet egyes mutatói, befolyásoló tényezői, a pályázati aktivitás és eredményesség között. Települési szinten alapvetően meghatározó, hogy az adott önkormányzat, a helyi vállalkozók, civil szervezetek, gazdasági társaságok, közintézmények milyen forrásokra támaszkodhatnak, milyen alapokból milyen célkitűzéseket valósíthatnak meg.

Kulcsszavak: kistérség, gazdaság, támogatás, vidékfejlesztés

SUMMARY

The occasion that joining to the European Union general several new opportunities which are supporting development, changes and increasing disadvantages. We tried to capitalizing these resources less or major rate in national and international level too. These opportunities are projects, tenders whose long-term effects are measured difficulty, it is a hard task. In spite of this fact I feel it has got basement importance to determine project activity forming future developments and ways.

In my study I deal with Derecske-Létavértesi Sub-region. My aims to survey economic background of this sub-region, seeking contexts between economical factors, influential agents and project activity or results. In a settlement level it is essential what kind of supporting forms are available for entrepreneurs, civil organization, economic development and local government, what are the founs could be realized their development plans.

Keywords: sub-region, economy, support, rural development

BEVEZETÉS

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk alkalmával új helyzetbe került Magyarország, a magyar vidék, a kistérségek, települések. Ez az új helyzet számos előnyt és hátrányt hordozott

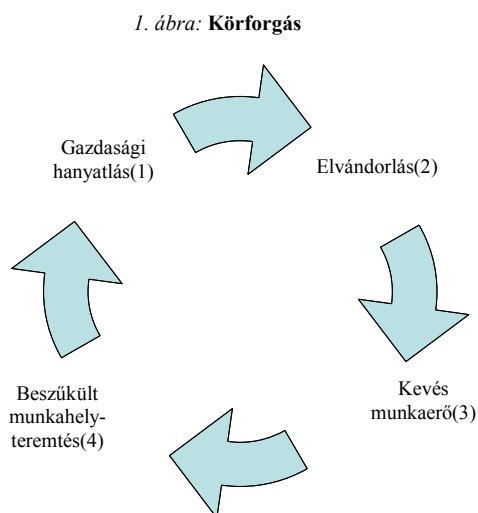
magában, melynek hatásai hosszantartóan rányomják bélyegüket az adott térségre, alapvetően meghatározzák a fejlődés irányát.

A politikai, s ezzel szoros összefüggésben álló gazdasági helyzet megváltozásával jelentősen átalakult a magyar vidék, alapjaiban megváltozott a vidék társadalmi, gazdasági helyzete. Sajnos napjainkban a mezőgazdaság már nem annyira jelentős a gazdasági palettán, mint a csatlakozás, illetve a rendszerváltás előtt. A vidék eltartóképessége, gazdasága azonban a mezőgazdasági tevékenységen, az ott előállított javakon alapult. A vidéki emberek életszínvonala a fellépő, igen súlyos vidéki problémák miatt nagyban lecsökkent. A közgazdasági hatások és változások nyomán megnőtt a munkanélküliek száma, beszűkültek a vidéki munkalehetőségek, jelentős vidéki foglalkoztatók tűntek el. A felszabadult munkaerő megpróbált a városokban elhelyezkedni kisebb-nagyobb sikerrel. Ez által veszélybe került a vidéki területek rendben tartása, a vidék életben tartása, étellel való megtöltése. A helyben maradt lakosság lehetőségei szintén megcsappantak, hiszen vidéken a szolgáltatások színvonala, száma is alacsonyabb, mint a városiasabb térségekben vagy esetleg a megyeszékhelyeken. A vidéki értelmiség kifejezett elvándorlása figyelhető meg, hiszen kvalifikáltabb munkalehetőségek főleg a nagyobb városokban várnak rájuk. A mezőgazdaság szerepe lecsökkent, az ágazati struktúra teljesen átalakult. A növénytermesztés mellett elenyésző az állattenyésztő, állattartó telepek száma. Az élelmiszeripari feldolgozó egységek megszűntek, átalakultak, ez által a munkaerő, s az előállított élelmiszeripari termékek iránti kereslet is jelentősen megcsappant.

A fenti hatásokat kiválóan szemléletes Bittner (2007) ábrája (*1. ábra*), mely egy lefelé haladó spirál szerkezetnek tekinthető. Ennek alapján az amúgy is elmaradott térségekben megindul az elvándorlás, amely a térségben lévő munkaerő csökkenéséhez vezet. Ennek következtében beszűkül a munkahelyteremtés lehetősége, ami a gazdaság további hanyatlásához és a térség még súlyosabb lemaradásához vezet.

A fenti problémákra azonban több dimenzióban is felgyeltek, és nemzeti, nemzetközi szinten egyaránt létrejöttek azok az erőfeszítések, melyekkel a vidéken élők életszínvonalát, az elmaradott térségek fejlődésbeli hátrányát próbálják csökkenteni, helyzetüket javítani. Ennek egyik eszköze az országba, régióba, térségbe, illetve településekre

érkező támogatási rendszer, mely irányt mutat a fejlődés lehetőségére, mértékére, nagyságára egyaránt.

Forrás: Bittner, 2007

Figure 1: Circle

Economic decline(1), migration(2), tight labour market(3), decrease in job creation(4)

A támogatások lehívásának azonban meg kellett teremteni a megfelelő területi kategorizálását, s ennek megfelelően kidolgoztak egy 5 lépcsős területi rendszert, a: Területi statisztikai egységek rendszerét (NUTS rendszert).

„Az EU-költségvetés egyre jelentősebb részét (kb. 30-34%-át) képezik a regionális politika kiadásai. A regionális politika legfontosabb célja, hogy valamennyi régióban méltányos szintű átlagos életszínvonalat, jövedelmet biztosítson az ott élőknek. A társadalmi, gazdasági különbségek, a földrajzi elhelyezkedés és a természeti erőforrásokban való ellátottság különbözősége miatt az EU-nak egy közös közigazgatási rendszert kellett létrehoznia, amely mérhetővé, összehasonlíthatóvá és kezelhetővé tette az európai régiókat. A NUTS rendszer lehetőséget biztosít ezáltal, hogy a kedvezőtlen helyzetben lévő, elmaradott régiók részesüljenek (több) támogatásban.

A NUTS rendszer kategóriái:

1. NUTS I.: ország
2. NUTS II.: tervezési-statisztikai régió
3. NUTS III.: megye (főváros)
4. NUTS IV.: statisztikai kistérség
5. NUTS V.: település

Magyarország esetében ezen régiók kialakításánál alapvetően két szempont játszott szerepet: a régióhatárok feleljenek meg a megyehatároknak, valamint a régiók lakónépessége lehetőleg azonos nagyságrendű legyen” (Internet 1).

ANYAG ÉS MÓDSZER

A vizsgálatot a Derecske-Létavértesi Kistérség adatainak felvételezésére, elemzésére alapozom.

Célom megállapítani, hogy milyen mértékű támogatásokat sikerült lehívni, azokat milyen célokra használták fel. Ezen döntéseket azonban nagyban befolyásolja a térség szerkezete, társadalmi, gazdasági és kulturális háttere, ezért elengedhetetlennek tartom a kistérség bemutatását, jellemzését. További célkitűzésem, hogy az adott vizsgálatot kiszélesítsem, összefüggéseket keressek az egyes mutatók, jelenségek között, viszont ez a kutatás további célkitűzései között szerepel.

Adatbázisom alapjait a Váti Kht. Információs rendszere, az APEH adatai, a KSH adatai szolgáltatják. E mellett már többször meglátogattam az adott településeket, felmérve azok helyzetét, lehetőségeit. Interjúkat készítettem a helyi vezetőséggel a kitűzött célokról, fejlesztési irányokról.

A Derecske-Létavértesi Többcélú Kistérségi Társulás

A Derecske-Létavértesi Kistérség Magyarország keleti részén, az Észak-Alföldi régióban, a román határ mellett helyezkedik el (2. ábra).

2. ábra: A Derecske-Létavértesi Kistérség elhelyezkedése

Forrás: Váti Kht., 2008a

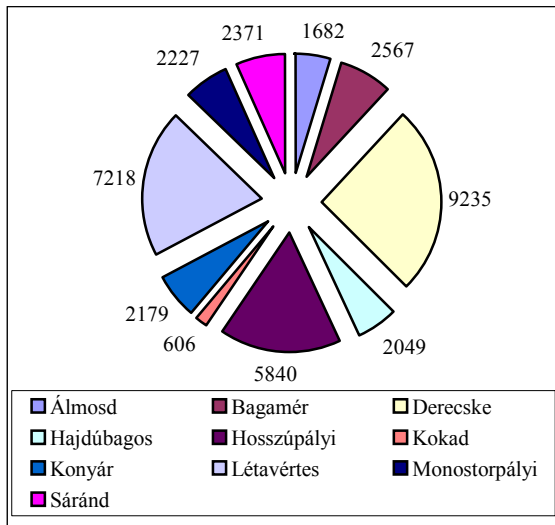
Figure 2: Location of Derecske-Létavértes sub-region

A kistérség területfejlesztési szempontból kedvezményezett térség (64/2004. Korm. Rendelet szerint), mérték szerint leghátrányosabb kistérség. Területe 543 km², lakónépessége 35974 fő 2006. december 31.-i adatok alapján. Jogállás szerint 2 várossal és 8 községgel rendelkezik. Területfejlesztési szempontból kedvezményezett települések száma (7/2003. Korm. Rendelet szerint) 5, társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott település 5, s sajnos az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések száma szintén 5 (Internet 2).

A 3. ábrán a lakosság megoszlása látható településenként. A jogállás szerinti két város, Derecske és Létavértes rendelkezik a legtöbb lakossal, ezt követi Hosszúpályi községe. A kistérség földrajzi helyzetéből és a lakossági megoszlásból, gazdasági aktivitásból adódóan kétpólusú kistérségről beszélhetünk, hiszen meghatározó a

kistérség keleti részén elhelyezkedő Létavértes és a nyugati részen található Derecske egyaránt.

3. ábra: Kistérség lakosságának megoszlása

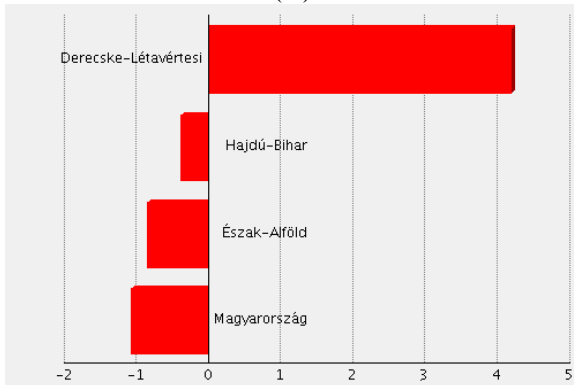

Forrás: Váti Kht., 2008a

Figure 3: Population of settlements in the sub-region

Ha a lakónépesség számának alakulását vizsgáljuk meg, érdekes eredményt kapunk, ugyanis a pozitív vándorlási egyenleg figyelhető meg a megyei, régiós, illetve magyarországi negatív tendencia ellenére (4. ábra).

4. ábra: Lakónépesség számának változása 1998-2008 között (%)

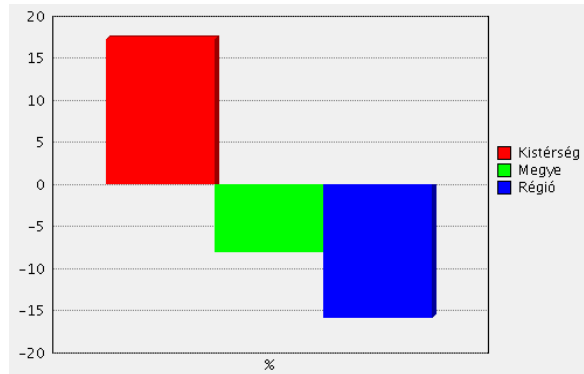

Forrás: Internet 3

Figure 4: Changes of population between 1998-2008 (%)

Ha a vándorlási egyenleget vizsgáljuk, a népesség arányának változásával itt is pozitív eredményt kapunk. Felvetődhet a kérdés bennünk, hogy miért ilyen nagy a népszerűsége a kistérségnek. A válasz valószínűleg az olcsóbb megélhetés és ingatlanáraknak köszönhető, illetve kimagaslóan nagy szerepe van megyeszékhelyünknek, Debrecennek is a jelenség alakulásában (5. ábra).

5. ábra: Vándorlási egyenleg 2001-2006 között (1000 lakosra jutó odavándorlás és elvándorlás különbsége)

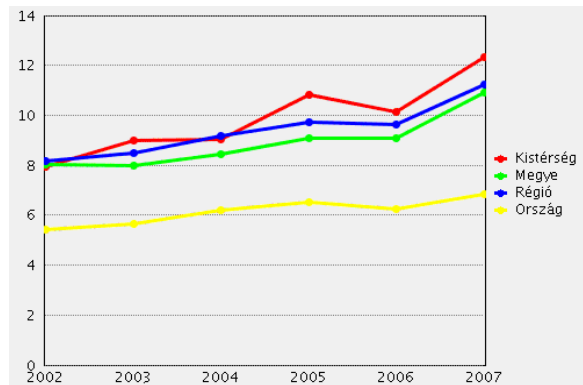

Forrás: Internet 3

Figure 5: Remainder of migration between 2001-2006 (The difference of immigration and out migration counted for 1000 inhabitant)

Ha a gazdasági helyzetről szeretnénk beszélni, meg kell vizsgálnunk a kistérségben az adófizetők arányát, az egy főre jutó jövedelmet és a munkanélküliség helyzetét egyaránt. Sajnos a munkanélküliségi ráta igen magas, és az évek folyamán fokozatosan emelkedik: míg 2002-ben nem érte el a 8%-ot, 2007-es évben már a 12%-ot is meghaladta (6. ábra).

6. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása 2001-2007 között, %

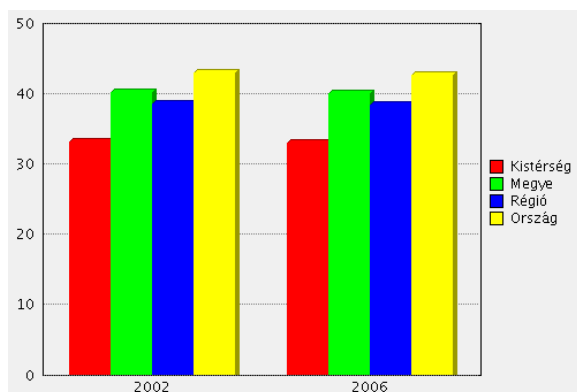

Forrás: Internet 3

Figure 6: Rate of unemployment between 2001-2007

Ha az adófizetők arányát vizsgáljuk meg, egyértelműen megállapítható, hogy az országos szinthez képes jelentősen alacsonyabb (7. ábra). Érdekességként azonban kiemelném, hogy Hajdú-Bihar megyében az adófizetők aránya meghaladta a régiós átlagot. Ennek a tendenciának megfelelően alakulnak az egy főre jutó belföldi jövedelmek is, hiszen itt is a kistérségi szinten képződik a legalacsonyabb mértékben, s a megyei átlag szintén meghaladja a régió átlagot (8. ábra).

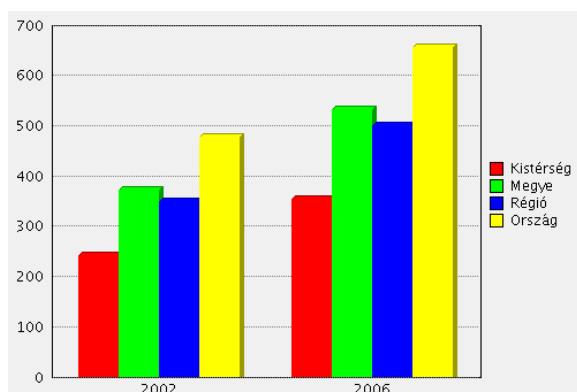
7. ábra: Adófizetők aránya 2002, 2006, %

Forrás: Internet 4

Figure 7: Rate of tax payers in 2002, 2006

8. ábra: Egy főre jutó belföldi jövedelem: 2002, 2006 (e Ft)

Forrás: Internet 4

Figure 8: Inland incomes per head in 2002, 2006 (1000 HUF)

Támogatások számbavétele a Derecske-Létavértesi Kistérség területén

A támogatások számbavételezését a Váti Kht. Adatbázisa alapján készítettem el. Ennek megfelelő osztályozási rendszert használtam, hiszen ebben az osztályozási csoportban településként, kistérségenként és régióként is összehasonlítható adatok álltak rendelkezésemre. A vizsgálataimat és az adatok összegyűjtését, feldolgozását kistérségi szintre vetítve végeztem el.

Ennek megfelelően megvizsgáltam a Hazai és Uniós támogatások adatait a 2004-2008 között megkötött szerződések alapján, az Uniós támogatásokat NFT 1 jogcímen, 2004-2008 közötti Operatív Programokat, s az Uniós támogatásokat az UMFT 2007-2008 közötti időszakban lehívott Operatív Programok alapján.

Uniós támogatások alatt azokat a pályázati forrásokat értem, melyek az Európai Unió és a Magyar Állam közös anyagi fedezete alapján valósultak meg, hazai forrásoknak pedig a csak

magyarországi alapokból megvalósult programokat értem.

Először vizsgáljuk meg a Hazai támogatások igénylését 2004-2008 közötti időszakban a Derecske-Létavértesi Kistérség területén. Ahogyan azt a 9. ábrán is jól láthatjuk, a 9 igényelhető célkategóriából a legtöbb támogatási igény a gazdaságfejlesztésre (összesen 28), majd pedig a műszaki infrastruktúra fejlesztésre (összesen 18) érkezett. Ezt követi a humán infrastruktúra fejlesztés (11), majd a települési életminőség javítás (10). A többi célkategóriára megkötött szerződések száma a tervezés (7) kivételével 5 alatti darabszámot ért el. A kistérségből összesen a hazai támogatások lehívására 83 megkötött szerződés jutott 2004-2008 évben.

Ebben a kategóriában a legaktívabb pályázó település Derecske volt, aki 22 nyertes támogatás tulajdonosa, majd ezt követi Bagamér 12 nyertes pályázattal, majd Álmosd 9, Létavértes 8, Sáránd és Monostorpályi 6-6 megkötött szerződéssel büszkélkedhet.

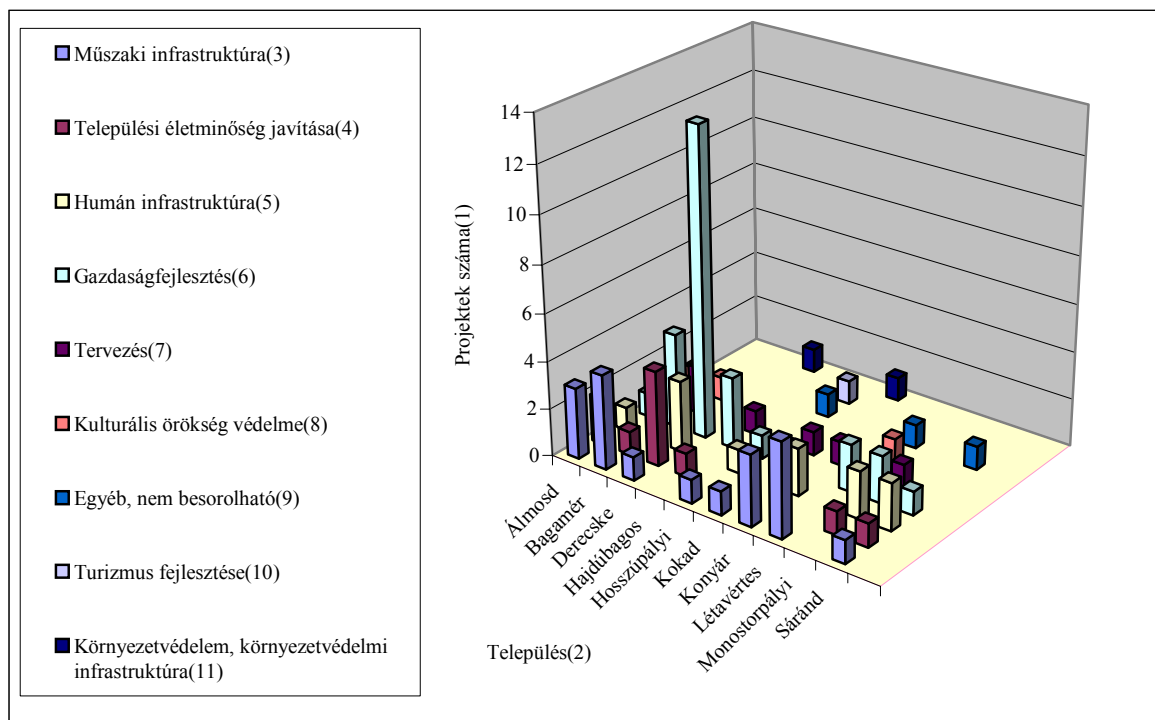
Az 1. táblázatban a lakosságszámot viszonyítottam a hazai nyertes támogatások 2004-2008 közötti számához, mely index a támogatások iránti aktivitást jellemzi. Így már, ha a lakosság számához, ez által tehát a település nagyságához viszonyítjuk a lehívott támogatásokat, érdekes eredményeket kapunk. A táblázat értékei alapján legaktívabb települések Kokad, Álmosd, majd Bagamér, s a két nagyváros, Derecske és Létavértes a közép-, illetve a hátvéd mezőnyben helyezkednek el, míg a leginaktívabbnak Hosszúpályi tekinthető a hazai támogatásokat vizsgálva.

Ha a célkategóriákat vesszük figyelembe egyértelműen megállapítható, hogy a műszaki infrastruktúra fejlesztésére és a gazdaságfejlesztésre került a legnagyobb hangsúly az adott tervezési időszakban. Kimagasló Derecske gazdaságfejlesztési pályázatainak száma. A legtöbb műszaki infrastruktúra fejlesztést Létavértesen és Bagamérban valósították meg, s e mellett jelentős mértékűnek tekinthető a települési életminőség javítása szintén Derecskén.

A hazai támogatások mellett meg kell vizsgálnunk az Uniós Támogatások mértékét is. Ezt a Váti Kht. módszertana szerint két periódusra osztottam. Az Uniós Támogatásokat 2004-2008 évben az NFT1 szakaszában, illetve 2007-2008 évben az UMFT-nek megfelelően.

Az uniós támogatásokat az NFT szerint az operatív programoknak megfelelően 4 csoportra osztottam. Ahogyan az a 10. ábrán kiválóan látható, a legtöbb támogatási igény az Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Programra érkezett, pontosan 84, ezt követi a Gazdasági Versenyképesség Operatív Program 13, a Humán erőforrás Fejlesztés Operatív Programra beérkezett igénylések száma 10, s a sor végét a Regionális Fejlesztés Operatív Program zárja 5 értékkel (2. táblázat).

9. ábra: Hazai támogatások adatai (2004-2008 közötti időszakban a megkötött szerződések alapján) településenként, célkategóriánként

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j

Figure 9: Inland supports between 2004-2008 objects by categories (based on entered in contract) Numbers of projects(1), settlements(2), technician infrastructure(3), improving living standards of settlements(4), human infrastructure(5), economic development(6), planning(7), preserving cultural heritage(8), others(9), tourism development(10), environmental protection, environmental infrastructure(11)

10. ábra: Uniós támogatások NFTI 2004-2008 évben

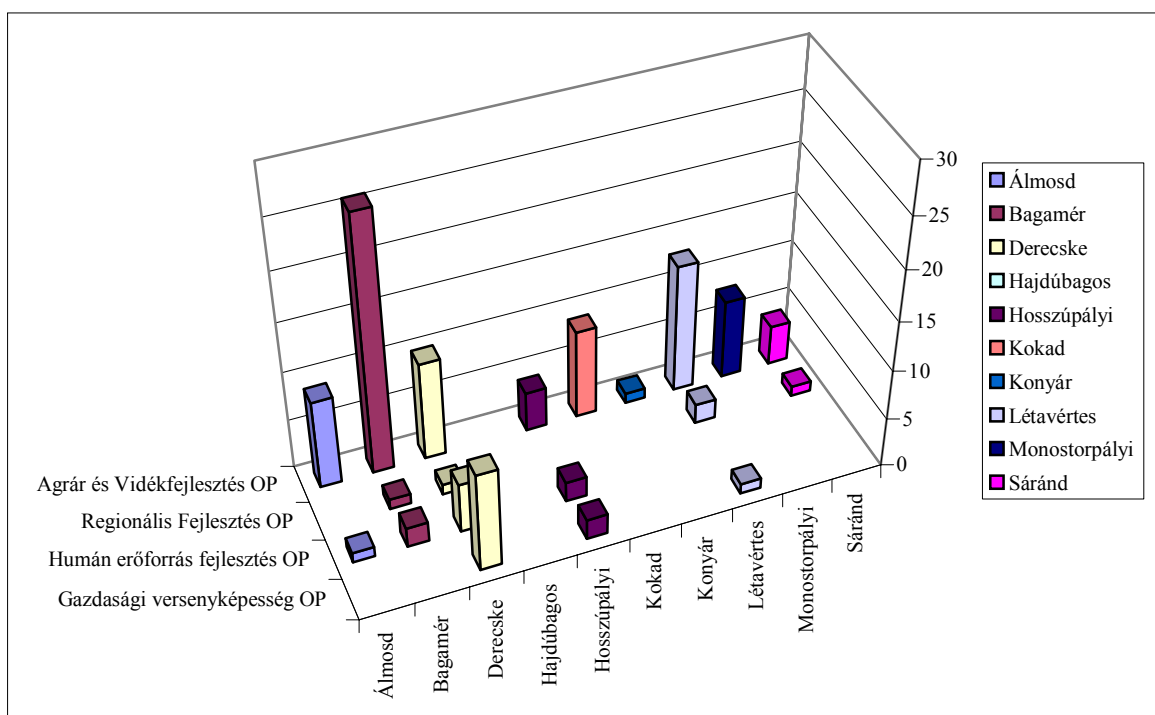

Figure 10: Numbers of Union supports between 2004-2008 in NFTI

1. táblázat

Támogatási aktivitás számítása hazai támogatások adatai alapján (2004-2008) a lakosságszámra vetítve

Település-név(1)	Lakosság száma, 2008 (fő)(2)	Hazai támogatások(3) 2004-2008 (projektek száma)(4)	Index (db/fő)(5)
Álmosd	1682	9	0,0053
Bagamér	2567	12	0,0047
Derecske	9235	22	0,0024
Hajdúbagos	2049	5	0,0024
Hosszúpályi	5840	5	0,0009
Kokad	606	4	0,0066
Konyár	2179	6	0,0028
Létavértes	7218	8	0,0011
Monostorpályi	2227	6	0,0027
Sáránd	2371	6	0,0025

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(6)

Table 1: Project activity calculated on population Settlements(1), numbers of population(2), inland supporties(3), numbers of projects(4), index(5), Source: based on Vati Co. own calculation(6)

2. táblázat

Uniós támogatások igénylésének mértéke NFT 1 2004-2008 évben lakosságszámhoz viszonyítva

Település-név(1)	Fő(2)	Uniós támogatások NFT1 2004-2008 évben (db)(3)	Index (db/fő)(4)
Álmosd	1682	10	0,0059
Bagamér	2567	29	0,0113
Derecske	9235	26	0,0028
Hajdúbagos	2049	0	0
Hosszúpályi	5840	8	0,0014
Kokad	606	9	0,0149
Konyár	2179	1	0,0005
Létavértes	7218	16	0,0022
Monostorpályi	2227	8	0,0036
Sáránd	2371	5	0,0021

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(5)

Table 2: Project activity calculated Union supports between 2004-2008

Settlements(1), numbers of population(2), supporting from European Union(3), index(4), source: based on Vati Co. own calculation(5)

Ha az Uniós Támogatások igénylésének mértékét a lakosságszámhoz viszonyítjuk, megállapíthatjuk az első feltűnő jelenséget, hogy Hajdúbagos települése egyáltalán nem élt az adott programok által nyújtott lehetőségekkel, tehát nem pályázott. Az indexszámítás alapján legaktívabb település Kokad volt, majd ezt követte Bagamér, majd Álmosd,

Monostorpályi. Ezek után a települések után jelentős különbséggel Létavértes, Sáránd és Derecske következett, majd a többi település. A sort Konyár zárta a legalacsonyabb értékkel.

Az Uniós támogatások vizsgálatánál ki kell térnünk az új tervezési időszakra, a 2007-2008 évre, mely időszakban az UMFT támogatásai váltak elérhetővé a közösségek számára. Ebben a periódusban szintén 4 Operatív Program került meghirdetésre, viszont különbség az előző tervezési peridióshoz képest, hogy regionális szinten kellett létrehozni az Operatív Programokat.

Szintén nagy jelentőséggel bírt a Gazdaságfejlesztési Operatív Program, melyből a kistérségben 11 a projektek száma, a Regionális Operatív Programok száma 5, megjelenik a Környezet és Energia Operatív Program, melyben 4 igénylés érkezett, s végül a Társadalmi Megújulás Operatív Program 1 igényléssel (11. ábra).

Ha megfigyeljük a 3. táblázatot, egyértelműen látszik, hogy bizonyos települések egyáltalán nem éltek az UMFT adta lehetőségekkel. Ezek a települések, szám szerint 4: Bagamér, Kokad, Monostorpályi, Sáránd. A lakosságszámhoz képest legaktívabb település Hajdúbagos volt, majd ezt követi Derecske, Létavértes, Álmosd és Hosszúpályi, majd a sort Konyár zárja le.

Az adatokból egyértelműen kitűnik, hogy a gazdaságfejlesztésre helyeződik a legtöbb hangsúly, melyet a regionális fejlesztés követ. Külön említést érdemel a környezetre és energiafelhasználásra fordított igyekezet, mely intenzitás vetekszik a regionális operatív programokkal, mely szintén a fejlődés egyik útja lehet.

3. táblázat

Uniós támogatások igénylésének mértéke UMFT 2007-2008 évben lakosságszámhoz viszonyítva

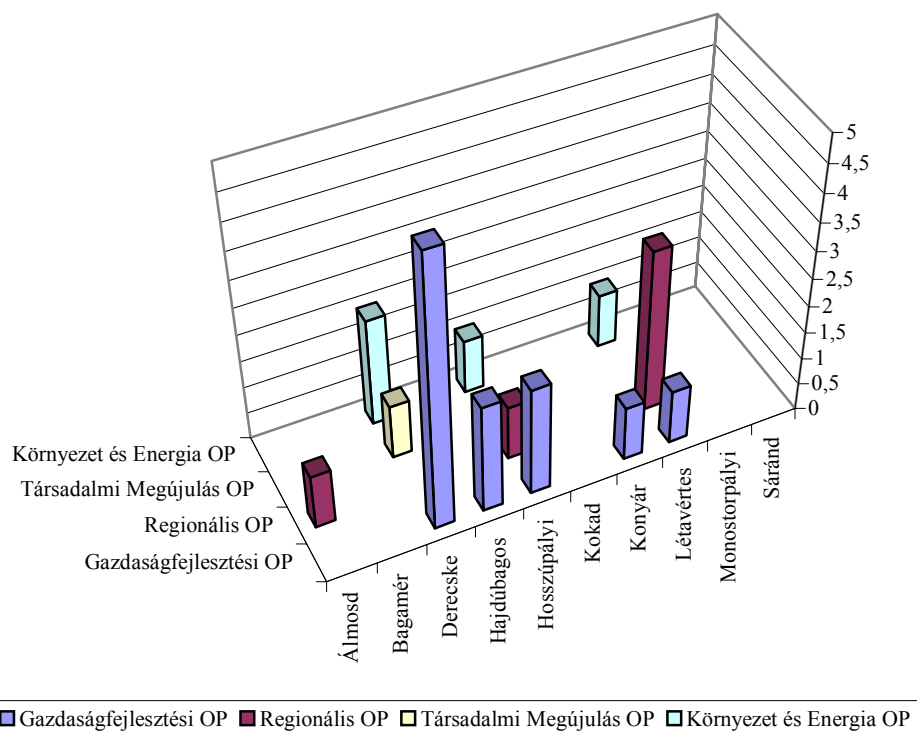
Település-név(1)	Fő(2)	Uniós támogatások UMFT 2007-2008 évben (db)(3)	Index (db/fő)(4)
Álmosd	1682	1	0,0006
Bagamér	2567	0	0
Derecske	9235	8	0,0009
Hajdúbagos	2049	2	0,0009
Hosszúpályi	5840	4	0,0007
Kokad	606	0	0
Konyár	2179	1	0,0005
Létavértes	7218	5	0,0007
Monostorpályi	2227	0	0
Sáránd	2371	0	0

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(5)

Table 3: Project activity calculated Union supports between 2007-2008

Settlements(1), numbers of population(2), supporting from European Union between 2007-2008(3), index(4), source: based on Vati Co. own calculation(5)

11. ábra: Uniós támogatások UMFT 2007-2008

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j

Figure 11: Union supporting between 2007-2008

Következő lépésben megvizsgáltam az egyes időszakokra és típusokra lekért támogatási összegeket és az egy főre jutó támogatás mennyiségét Ft kategóriában.

Az első vizsgált időszak és típus a Hazai támogatások 2004-2008 közötti megkötött szerződések adatai alapján történtek. Ha megnézzük a 4. táblázatot, láthatjuk a támogatási összegeket eFt mértékegységben, a projektek számát, a lakosságot és az egy főre jutó támogatási összegeket.

A 12. ábrán látható, hogy a támogatások arányát %-os értékben kifejezve a legnagyobb összeget Létavértes igényelte, majd ezt követte Sáránd, Bagamér és Álmosd. Tehát a számbeli sorrend egyértelműen megváltozik, ha az igényelt támogatások összegét vizsgáljuk meg.

Azonban ha az egy főre eső támogatási összegeket kiszámítjuk, megállapítható, hogy Sáránd igényelte a 2004-2008 közötti időszakban a legtöbb egy főre eső támogatást, 124,24 eFt-ot, majd ezt követi Létavértes és Álmosd. A legkevesebb pénzüsszeg Hajdúbagosra érkezett, s ezt csak kevéssel előzi meg Hosszúpályi (13. ábra).

Az 5. táblázat adatai az Uniós támogatások számát, a támogatási összegeket és az egy főre jutó támogatási értéket mutatják be. Egyértelműen megállapítható, hogy ebben az időszakban e pályázati forrásból Hajdúbagosa települése nem rendelkezik nyertes pályázattal. A legtöbb pályázatot Bagamér nyerte el, viszont a legtöbb forrást Ft-ban kifejezve Derecske nyerte el, majd ezt követi Létavértes, aztán Monostorpályi, és fej-fej mellett Bagamér és Hosszúpályi (14. ábra).

4. táblázat

Hazai támogatások 2004-2008 igénylésének értéke (eFt), egy főre jutó támogatási összeg

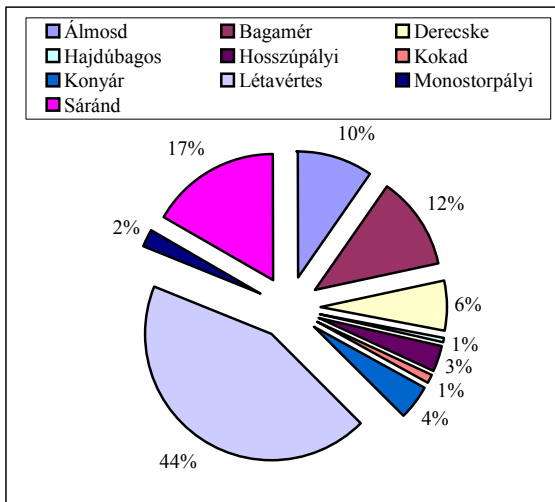
Település-név(1)	Lakosság (fő)(2)	Támogatás (eFt)(3)	Hazai támogatások 2004-2008 (projektek száma)(4)	Index (eFt/fő)(5)
Álmosd	1682	174162	9	103,54
Bagamér	2567	212703	12	82,86
Derecske	9235	113418	22	12,28
Hajdúbagosa	2049	11628	5	5,67
Hosszúpályi	5840	56902	5	9,74
Kokad	606	21820	4	36,01
Konyár	2179	79526	6	36,5
Létavértes	7218	772779	8	107,06
Monostorpályi	2227	44361	6	19,92
Sáránd	2371	294562	6	124,24

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(6)

Table 4: Project activity calculated inland supports between 2004-2008 1000 HUF/head

Settlements(1), numbers of population(2), supporting (1000 HUF)(3), inland supports between 2004-2008 numbers of projects(4), index (1000 HUF/head)(5), source: based on Vati Co. own calculation(6)

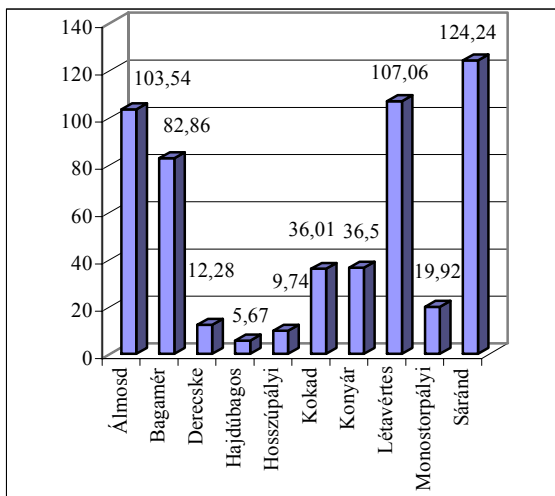
12. ábra: Hazai támogatások 2004-2008 között %-os megoszlása településenként

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(1)

Figure 12: Inland supporting between 2004-2008 1000 HUF in %, by settlements
Source: based on Vati Co. own calculation(1)

13. ábra: Egy főre jutó támogatási összeg (eFt) hazai támogatások kategóriában 2004-2008 közötti időszakban

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(1)

Figure 13: Inland supporting 1000 HUF/head between 2004-2008 by settlements
Source: based on Vati Co. own calculation(1)

Ha kiszámoljuk az egy főre eső támogatási hányadot az Uniós támogatások tekintetében NFT1 2004-2008 periódusban, azt az eredményt kapjuk, hogy magasan Monostorpályi nyerte el a legtöbb egy főre eső támogatást, 60,68 eFt/ fő (5. táblázat). Emellett kiemelkedő jelentősége van Derecske és Álmosd településeknek az elért eredményekben. Kokad, Létavértes és Bagamér az egy főre eső

összegek tekintetében csak a középmezőnyben mozog, a kimagaslóan jelentős elnyert támogatási összegek ellenére. A legkevesebb egy főre jutó támogatási összeget Konyár községe nyerte el 3,31 eFt/fő, illetve Hajdúbagos egyáltalán nem pályázott.

5. táblázat

Uniós támogatások NFT1 2004-2008 évben támogatási összegek értéke (eFt), egy főre jutó támogatási összeg (fő/Ft)

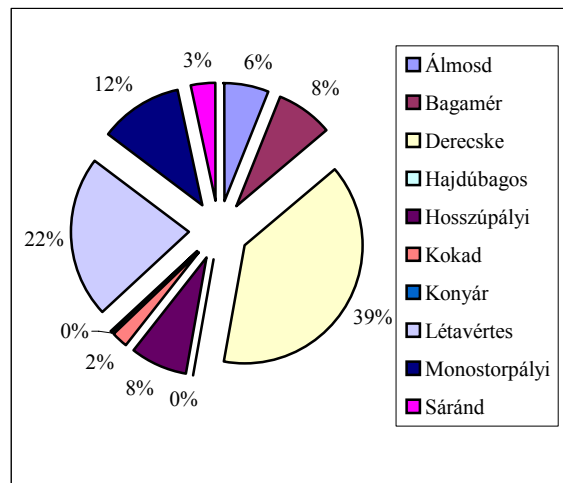
Településnév(1)	Lakosság (fő)(2)	Támogatás (eFt)(3)	Uniós támogatások NFT1 2004-2008 évben(4)	Index (eFt/fő)(5)
Álmosd	1682	102062	10	60,68
Bagamér	2567	127646	29	49,73
Derecske	9235	651306	26	70,53
Hajdúbagos	2049	0	0	0
Hosszúpályi	5840	131704	8	22,55
Kokad	606	33645	9	55,52
Konyár	2179	7220	1	3,31
Létavértes	7218	368766	16	51,09
Monostorpályi	2227	193259	8	86,78
Sáránd	2371	53386	5	22,52

Forrás: Váti Kht., 2008 b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(6)

Table 5: Union supports between 2004-2008, supporting amount 1000 HUF/head

Settlements(1), numbers of population(2), supporting (1000 HUF)(3), European Union supports between 2004-2008 numbers of projects(4), index (1000 HUF/head)(5), source: based on Vati Co. own calculation(6)

14. ábra: Uniós támogatások NFT1 2004-2008 között %-os megoszlása településenként

Forrás: Váti Kht., 2008b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(1)

Figure 14: Union supporting between 2004-2008 in %, by settlements

Source: based on Vati Co. own calculation(1)

Végezetül pedig megvizsgáltam a legújabb támogatási típusból az Unió támogatások UMFT 2007-2008 évben igényelt összegek mennyiségét és az egy főre jutó támogatási összegeket a 2008. novemberig kiszámolt adatok alapján.

Sajnos 5 olyan település is van, akik sikeres pályázati eredménnyel nem rendelkeztek (6. táblázat). Ha a projektek számát vizsgáljuk, 10 alatti nagyságrendről beszélhetünk, kiemelkedő mennyiséggel büszkélkedhet Derecske, majd ezt követi Létavértes, de Hosszúpályi is igen aktív ezen területen.

Ami az elnyert támogatási összegeket illeti, a legtöbb támogatást Hosszúpályi nyerte el, majd ezt követi Létavértes, illetve Derecske. Álmosd is igen szép eredményeket ért el, s Hajdúbagos is aktív e periódusban, ezen támogatási formák eredményes igénylésében.

6. táblázat

Unió támogatások UMFT 2007-2008 évben támogatási összegek értéke (eFt), egy főre jutó támogatási összeg (eFt/fő)

Település-név(1)	Lakosság (fő)(2)	Támogatás (eFt)(3)	Unió támogatások UMFT 2007-2008 évben Projektek száma (db)(4)	Index (eFt/fő)(5)
Álmosd	1682	9740	1	5,79
Bagamér	2567	0	0	0
Derecske	9235	41259	8	4,47
Hajdúbagos	2049	1598	2	0,78
Hosszúpályi	5840	188649	4	32,3
Kokad	606	0	0	0
Konyár	2179	0	1	0
Létavértes	7218	111853	5	15,5
Monostorpályi	2227	0	0	0
Sáránd	2371	0	0	0

Forrás: Váti Kht., 2008 b, c, d, e, f, g, h, i, j adatai alapján saját számítás(6)

Table 6: Union supports between 2007-2008, supporting amount 1000 HUF/head

Settlements(1), numbers of population(2), supporting (HUF)(3), European Union supports between 2007-2008 numbers of projects(4), index (1000 HUF/head)(5), source: based on Vati Co. own calculation(6)

Ha megnézzük a 6. táblázatot, akkor megállapíthatjuk, hogy az egy főre eső támogatási összeg Hosszúpályiban volt a legmagasabb, majd ezt

követi Létavértes, Álmosd, Derecske és végezetül Hajdúbagos.

Az eredményeket értékelve összességében elmondható, hogy a pályázati aktivitás értékelése bonyolult feladat. A települések között kialakult egy sorrend a beadott pályázatok száma alapján, aztán az elnyert támogatási összegek alapján, végül pedig a pályázati aktivitást értékelhetjük az egy főre eső támogatási összeg alapján egyaránt. Az így kapott sorrendek természetesen eltérőek lehetnek, de egyértelműen megállapítható, hogy a legaktívabb települések Álmosd, Derecske, Bagamér és Létavértes voltak pályázati és eredményességi szempontból egyaránt.

ÖSSZEFOGLALÁS

Összefoglalva az eddig leírtakat egyértelműen megállapítható, hogy a támogatások adta lehetőségekkel az egyes települések különböző mértékben éltek. Ez természetesen köszönhető a támogatási jogcímelek kiírásainak, hiszen az adott település fejlesztési irányai esetlegesen eltérhettek, a pályázati gyakorlatnak, az egyes pályázatok igénylésének, lebonyolításának módjától is nagyban függött az eredményesség.

Érdekes azonban megállapítani, hogy ha a település méretéhez, azaz a lakosságszámhoz viszonyítjuk az igényelt támogatások számát, számítva ezzel a pályázati aktivitást, akkor jelentős eltérések tapasztalhatóak. További megállapításom, hogy az uniós támogatások igénybevétele igen alacsony, voltak olyan települések, melyek egyáltalán nem pályáztak sikeresen. Azonban meg kell említeni, hogy az új tervezési időszak elején járunk még, tehát ez az arány változhat, és reményeink szerint nagyban változni is fog.

Az egy főre eső támogatási összegek kiszámításakor is jelentős eltérések mutatkoznak. Tehát ha a település nagyságát a lakosságszámmal határozzuk meg, és így képezzük a mutatót, akkor már nem biztos, hogy a legtöbb pályázati darabszámmal rendelkező település tekinthető a legeredményesebb pályázónak.

Végezetül pedig a fenti eredmények is nagyban alátámasztják azt a tényt, hogy a fejlődést alapvetően meghatározza, illetve befolyásolja a támogatások igénylésének módja, mértéke és eredményessége egyaránt. Remélhetőleg az eljárásban egyre gyakorlottabb települések, önkormányzatok, szakemberek folyamatosan javuló eredményeket érnek el a témában.

IRODALOM

Bittner B. (2007): Kistérségi vizsgálatok az Észak-Alföldi Régióban. AVA 3 konferencia, Debrecen 2007. március 20-21.

Váti Kht. (2008a): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Kistérségi Helyzetkép, 2008. november

Váti Kht. (2008b): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Álmosd 2008. november

Váti Kht. (2008c): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Bagamér 2008. november

- Váti Kht. (2008d): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Derecske 2008. november
- Váti Kht. (2008e): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Hajdúbagos 2008. november
- Váti Kht. (2008f): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Hosszúpályi 2008. november
- Váti Kht. (2008g): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Kokad 2008. november
- Váti Kht. (2008h): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Létavértes 2008. november
- Váti Kht. (2008i): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Monostorpályi 2008. november
- Váti Kht. (2008j): Észak-Alföld Hajdú-Bihar megye Derecske-Létavértesi Kistérség Települési Helyzetkép, Sáránd 2008. november
- 7/2003. (I. 14.) Korm. Rendelet társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről
- 64/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékéről
- Internet 1: www.nfu.hu/regionalis_politikai_kisszotar
- Internet 2: www.vati.hu/
- Internet 3: www.ksh.hu
- Internet 4: www.apeh.hu